

APPGM-SDG

PERSATUAN PROMOSI
MATLAMAT PEMBANGUNAN LESTARI
PPM-023-14-07012020

LAPORAN BENGKEL PEMBANGUNAN KAPASITI KAWASAN PARLIMEN 2025 P.173 PUTATAN

ISI

KANDUNGAN

Kata Aluan	I
Prakata	III
Pengenalan	V
BAHAGIAN 1 Pengenalan	1
Latar Belakang	1
Objektif	3
Kaedah Pelaksanaan	4
Ringkasan Aktiviti yang Telah Dijalankan	4
BAHAGIAN 2 Aktiviti Bengkel	5
Aktiviti I : Sesi Pengenalan (<i>Ice-Breaking</i>)	5
Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG	6
Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Putatan	7
Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan	9
BAHAGIAN 3 Hasil Dapatan	10
Hasil Dapatan Pertama : Inisiatif Semasa	10
Hasil Dapatan Kedua: Cadangan Penyelesaian Isu oleh Agensi	23
BAHAGIAN 4 Penutup	39
Penutup	39
Penghargaan	41

Kata Aluan

YB Puan Young Syefura Othman

Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG;

Ahli Parlimen Bentong (P.089)

Bismillahirrahmanirrahaim.

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Salam sejahtera.

Saya berbesar hati atas penerbitan *Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025*. Selaku Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG saya menyambut baik penerbitan *Kompilasi* ini, dan mengucapkan tahniah kepada pasukan Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG.

Pembangunan negara pada akhirnya harus diterjemahkan kepada perubahan yang dapat dirasakan oleh rakyat. Setiap kawasan Parlimen mempunyai realiti dan keperluan yang tersendiri. Apa yang menjadi keutamaan di sebuah kawasan mungkin berbeza daripada kawasan yang lain, bergantung kepada struktur ekonomi, keadaan sosial, alam sekitar, demografi, kemudahan serta sumber dan potensi yang terdapat di kawasan tersebut. Oleh itu, suara dan pengalaman masyarakat di peringkat tempatan perlu menjadi sebahagian daripada proses pembangunan. Dasar yang baik memerlukan pemahaman yang baik tentang realiti di lapangan, manakala penyelesaian yang berkesan memerlukan kerjasama antara mereka yang memahami dasar dengan mereka yang berhadapan secara langsung dengan isu tersebut.

Dalam hal ini, institusi Parlimen Malaysia mempunyai kedudukan yang unik. Ahli Parlimen bukan sahaja membawa suara rakyat ke institusi Parlimen, tetapi turut memainkan peranan penting dalam menghubungkan keperluan kawasan dengan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan dan pemegang taruh pembangunan yang lain. *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan* anjuran Unit

Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG menyediakan satu pentas yang penting bagi mengukuhkan hubungan tersebut. Melalui penglibatan pelbagai pihak, isu dan cabaran setempat dapat dibincangkan secara lebih terbuka dan tersusun, manakala peluang untuk membina penyelesaian secara bersama dapat dikenal pasti.

Lebih penting, proses ini menggalakkan kita untuk melihat pembangunan bukan hanya daripada sudut masalah, tetapi juga daripada sudut aset, kekuatan dan potensi yang dimiliki oleh sesebuah komuniti. *Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025* ini menghimpunkan sebahagian daripada pengetahuan dan pandangan yang diperoleh melalui proses tersebut. Ia memberikan gambaran tentang cabaran yang dihadapi di peringkat tempatan, di samping mengetengahkan cadangan dan potensi penyelesaian yang telah dikenal pasti bersama oleh pemegang taruh.

Saya percaya dapatan seperti ini mempunyai nilai yang lebih luas daripada sekadar menjadi rekod sesuatu program. Ia boleh menjadi bahan rujukan dalam memahami keutamaan kawasan, memperkukuh penyelarasan antara pihak berkepentingan dan menyokong perbincangan berkaitan dasar serta pembangunan pada masa hadapan. Pembangunan mampan merupakan tanggungjawab bersama. Ia memerlukan kerajaan yang responsif, institusi yang berkesan, komuniti yang berdaya tahan serta kerjasama daripada seluruh lapisan masyarakat.

Semoga usaha yang dirakamkan melalui laporan ini dapat terus memperkukuh hubungan antara Parlimen dan masyarakat serta menyumbang kepada pembangunan yang lebih inklusif, berasaskan bukti dan benar-benar berpaksikan keperluan rakyat.

Prakata

Puan Nur Rahmah Othman
Pengarah Eksekutif APPGM-SDG

Pembangunan mampan memerlukan lebih daripada komitmen terhadap matlamat dan sasaran. Ia memerlukan keupayaan untuk memahami realiti, mengenal pasti keutamaan, menggerakkan kerjasama dan menterjemahkan pengetahuan kepada tindakan.

Dalam usaha memperkukuh penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDGs) di Malaysia, APPGM-SDG mengambil pendekatan yang memberi penekanan kepada penglibatan di peringkat kawasan parlimen dan daerah. Pendekatan ini berasaskan kepada keyakinan bahawa pembangunan yang lebih berkesan perlu mengambil kira pengetahuan dan pengalaman yang wujud di peringkat akar umbi serta menyediakan ruang kepada pemegang taruh untuk menjadi sebahagian daripada proses penyelesaian.

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan merupakan salah satu usaha untuk mencapai tujuan tersebut. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 bengkel telah dilaksanakan dengan penglibatan Ahli-ahli Parlimen, agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, organisasi masyarakat sivil, komuniti dan pelbagai pemegang taruh lain.

Proses ini menghasilkan satu himpunan pengetahuan dan perspektif yang penting tentang isu pembangunan di kawasan parlimen. Lebih daripada sekadar mengenal pasti masalah, perbincangan turut memberi tumpuan kepada memahami cabaran, mengenal pasti intervensi sedia ada, memetakan pihak yang berkaitan dan meneroka penyelesaian yang berpotensi untuk dilaksanakan.

Antara perkara yang semakin jelas melalui proses ini adalah hakikat bahawa cabaran pembangunan di peringkat akar umbi lazimnya bersifat saling berkait. Isu sosial, ekonomi, alam sekitar, kesejahteraan masyarakat dan tadbir urus tidak semestinya boleh diselesaikan melalui pendekatan satu sektor atau satu agensi sahaja.

Keadaan ini mengukuhkan keperluan kepada pendekatan *whole-of-society* dan *whole-of-government*, di mana penyelesaian dibangunkan melalui kerjasama antara institusi, agensi dan komuniti. Dalam konteks ini, peranan Parlimen adalah penting sebagai ruang yang menghubungkan suara rakyat, pembuat dasar dan pihak pelaksana.

Dokumen laporan ini merupakan satu usaha untuk membawa dapatan daripada peringkat kawasan kepada gambaran yang lebih luas. Ia membolehkan persamaan isu, cabaran rentas kawasan dan potensi penyelesaian dikenal pasti, di samping memberikan perhatian kepada konteks khusus setiap lokaliti.

Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini juga perlu dilihat sebagai satu sumber pengetahuan berasaskan pengalaman dan realiti setempat. Dapatan yang terkandung berpotensi menyokong perbincangan yang lebih berasaskan bukti dalam merangka intervensi, memperkukuh penyelarasan antara agensi serta mengenal pasti ruang tindakan yang boleh diteruskan.

Namun, penerbitan *Kompilasi* ini bukan titik akhir kepada proses ini. Sebaliknya, ia merupakan satu titik rujukan untuk langkah seterusnya dengan menghubungkan dapatan kepada perancangan, perancangan kepada sumber, dan sumber kepada tindakan.

Dalam konteks tersebut, bengkel pembangunan kapasiti perlu difahami sebagai proses yang berterusan. Pembinaan kapasiti bukan hanya berkaitan dengan peningkatan pengetahuan, tetapi juga pembinaan hubungan, kepercayaan, keupayaan untuk bekerjasama dan kesediaan untuk bertindak secara kolektif.

APPGM-SDG merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua Ahli-ahli Parlimen, kementerian dan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, organisasi masyarakat sivil, komuniti serta semua pemegang taruh yang telah memberikan masa, kepakaran dan komitmen sepanjang pelaksanaan *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan 2025*.

Semoga kompilasi ini dapat menjadi salah satu rujukan yang menyumbang kepada pengukuhan penyetempatan SDG, memperluas kerjasama antara institusi dan masyarakat, serta menyokong usaha membina pembangunan Malaysia yang lebih inklusif, berdaya tahan dan mampan.

Pengenalan

Siti Shafina Sanusi

Penolong Pengarah &

Ketua Fasilitator Latihan dan Pendidikan

Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen

APPGM-SDG

Matlamat Pembangunan Mampan (*Sustainable Development Goals - SDG*) menyediakan kerangka global bagi membentuk pembangunan yang inklusif, saksama, berdaya tahan dan mampan. Walau bagaimanapun, keberkesanan agenda tersebut bergantung kepada sejauh mana matlamat dan aspirasi global dapat diterjemahkan kepada dasar, perancangan dan tindakan yang bersesuaian dengan realiti masyarakat di peringkat tempatan.

Dalam konteks Malaysia, institusi perwakilan di peringkat parlimen merupakan antara ruang penting yang mempertemukan masyarakat, wakil rakyat, kerajaan, agensi pelaksana, pihak berkuasa tempatan dan pelbagai pemegang taruh pembangunan. Kedudukan mereka yang paling dekat dengan komuniti memberikan kelebihan kepada Ahli dan Pejabat Parlimen untuk mengenal pasti isu sebenar yang dihadapi masyarakat serta memahami keperluan dan potensi tempatan dengan lebih dekat.

Atas kefahaman tersebut, *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan* anjuran Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG dilaksanakan sebagai satu pentas untuk memperkukuh proses penyetempatan SDG melalui penglibatan dan pembelajaran bersama di peringkat kawasan parlimen. Bengkel ini memberi penekanan kepada peningkatan pengetahuan berkaitan SDG. Ia juga membuka ruang untuk pelbagai pemegang taruh untuk mengenal pasti isu, menganalisis cabaran, memetakan intervensi sedia ada serta meneroka penyelesaian yang berpotensi dilaksanakan secara bersama.

Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 bengkel telah berjaya dilaksanakan di 32 kawasan parlimen yang terlibat dengan menghimpunkan pelbagai pemegang taruh daripada sektor kerajaan, pihak berkuasa tempatan, masyarakat, wakil komuniti dan pihak berkepentingan yang lain. Kepelbagaian ini penting bagi membolehkan isu

pembangunan dilihat daripada perspektif yang berbeza serta mengenal pasti ruang kerjasama yang melangkaui sempadan sektor dan institusi.

Pendekatan yang digunakan turut memberi penekanan kepada peralihan daripada pengenalanpastian isu kepada pembentukan penyelesaian. Melalui proses perbincangan secara berstruktur, peserta digalakkan untuk memahami hubungan antara isu, punca dan kesannya, mengenal pasti intervensi yang telah tersedia serta meneroka peranan pihak-pihak yang berkaitan dalam menangani cabaran tersebut.

Dapatan daripada proses ini kemudiannya dihindungkan dalam laporan dan disusun mengikut zon. Pendekatan ini membolehkan isu dan tema yang mempunyai persamaan dikenal pasti merentasi kawasan parlimen, pada masa sama mengekalkan konteks dan keunikan setiap lokaliti. Ia juga membuka ruang untuk melihat cabaran pembangunan bukan semata-mata sebagai isu yang terasing mengikut kawasan, tetapi sebagai sebahagian daripada arus atau *trend* yang mempunyai hubungan dan implikasi yang lebih luas.

Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini berfungsi sebagai satu bentuk dokumentasi pengetahuan dan bukti daripada peringkat tempatan. Ia merakamkan pandangan, pengalaman dan cadangan pemegang taruh yang terlibat serta menyediakan asas untuk perbincangan yang lebih tersusun berkaitan intervensi dan tindakan susulan melalui kerjasama penyelarasan.

Dalam kerangka ini, bengkel pembangunan kapasiti perlu dilihat sebagai sebahagian daripada proses *SDG localisation* yang lebih luas selain menghubungkan aspirasi pembangunan di peringkat global dan nasional dengan realiti, keutamaan serta kapasiti yang wujud di peringkat kawasan parlimen.

Akhirnya, kejayaan bengkel pembangunan kapasiti tidak hanya diukur berdasarkan bilangan bengkel atau jumlah peserta yang terlibat. Tetapi melalui sejauh mana pengetahuan dan dapatan yang dihasilkan dapat menyumbang kepada tindakan yang lebih menyeluruh, keputusan yang lebih berasaskan bukti dan pembangunan yang lebih responsif terhadap keperluan masyarakat. *Kompilasi* ini dan laporan-laporan yang dimuatkan dalamnya menjadi satu langkah dalam proses tersebut.

BAHAGIAN 1

Pengenalan

Latar Belakang

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) bertujuan untuk meningkatkan kapasiti kepimpinan dan pengetahuan agensi kerajaan mengenai SDG. Bengkel bagi Parlimen Putatan telah berjaya dilaksanakan pada 13 Ogos (Rabu) bertempat di Lintas Platinum Hotel, Kota Kinabalu, Sabah.

Seramai 39 orang peserta yang terdiri daripada pelbagai agensi kerajaan telah hadir. Bengkel ini turut mendapat sokongan penuh daripada Pejabat Ahli Parlimen Putatan dan Dewan Bandaraya Kota Kinabalu. Jadual dibawah merupakan senarai agensi-agensi dan badan bukan kerajaan yang telah hadir ke bengkel ini:

BIL	SENARAI AGENSI
1.	Kementerian Kerja Raya Sabah
2.	Polis Diraja Malaysia
3.	Dewan Bandaraya Kota Kinabalu
4.	Majlis Daerah Putatan
5.	Mahkamah Anak Negeri
6.	Jabatan Kebajikan Masyarakat
7.	Jabatan Air Negeri Sabah
8.	Jabatan Kerja Raya Bandaraya Kota Kinabalu
9.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Kota Kinabalu
10.	Jabatan Pengairan dan Saliran Penampang
11.	Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat N.22 Tanjung Aru
12.	Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat N.23 Petagas
13.	Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat N.24 Tanjung Keramat
14.	Social Farming Enterprise
15.	Comfort Aged Care Group PLT
16.	Integrated Care Management Sdn. Bhd.
17.	Koperasi Usahawan Nelayan Sabah Berhad

BIL	SENARAI AGENSI
18.	Kanaan Home
19.	Taman Hidupan Liar Lok Kawi

Program ini telah dikendalikan oleh 6 orang fasilitator daripada APPGM-SDG iaitu:

Mc Jeanet Lempisik @
Marx
Ketua Penyelidik
Parlimen Putatan

Siti Shafina Sanusi
Pegawai
Pembangunan Kapasiti

Dana Claudia Undan
Dumpangol
Pemangku Ketua
Wilayah Sabah

Dr. Jain Yassin
Penasihat APPGM-SDG
Wilayah Sabah

Nurmaisarah Mohd Asri
Pegawai
Pembangunan Kapasit

Nor Amirul Pukin
Pegawai
Unit Projek
Pembangunan
Berasaskan Komuniti
(Wilayah Sabah)

Objektif

Objektif utama bengkel ini adalah:

- Meningkatkan kesedaran dan pemahaman mengenai Matlamat Pembangunan Mampan (SDG): Bengkel ini bertujuan untuk memberikan pendidikan kepada peserta mengenai 17 SDG, kepentingannya di peringkat tempatan, serta kesannya terhadap kelestarian sosial, ekonomi, dan alam sekitar.
- Menggalakkan kerjasama antara agensi dalam menangani cabaran pembangunan dan isu komuniti di peringkat tempatan: Pengukuhan kerjasama antara-agensi dapat memanfaatkan sumber secara lebih cekap, meningkatkan keupayaan menyelesaikan masalah, serta mewujudkan penyelesaian holistik yang sesuai dengan keperluan masyarakat setempat.
- Mengenal pasti dan menggalakkan penglibatan agensi berautoriti serta pemimpin tempatan untuk menerajui pelaksanaan SDG di peringkat akar umbi: Mengenal pasti dan memperkasakan pemimpin tempatan, pegawai kerajaan daerah, dan wakil komuniti yang berpotensi menjadi penggerak utama SDG, memberi inspirasi kepada orang lain, serta mendorong kesan jangka panjang dalam komuniti mereka.
- Mengintegrasikan prinsip SDG dalam proses kerja harian, tadbir urus, dan rangka dasar : Selain meningkatkan kesedaran dan perancangan, mengamalkan prinsip SDG dalam pembuatan keputusan harian dapat memastikan kelestarian kekal sebagai keutamaan dalam pentadbiran dan pembangunan. Ini melibatkan penyelarasan dasar, prosedur kerja, dan perancangan strategik dengan sasaran SDG, sekaligus membawa kepada perubahan institusi yang dapat meningkatkan kecekapan tadbir urus, pembangunan komuniti, dan pengurusan alam sekitar secara berterusan.

Kesemua objektif ini secara kolektif menyumbang kepada membangunkan budaya kelestarian, memastikan bahawa SDG bukan sahaja difahami tetapi dilaksanakan secara aktif pada semua peringkat tadbir urus dan penglibatan komuniti.

Kaedah Pelaksanaan

Berikut merupakan kaedah penyampaian yang telah digunakan sepanjang program berlangsung:

- Syarahan interaktif
- Perkongsian pengalaman
- Aktiviti dan permainan interaktif
- Perbincangan dalam kumpulan
- Pembentangan kumpulan

Ringkasan Aktiviti yang Telah Dijalankan

Bengkel yang telah dijalankan ini merangkumi empat (4) aktiviti utama yang berikut;

- Aktiviti I : Sesi pengenalan '*ice-breaking*'
- Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG
- Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen **Putatan**
- Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan

BAHAGIAN 2

Aktiviti Bengkel

Aktiviti I : Sesi Pengenalan (*Ice-Breaking*)

Program telah dimulakan dengan sesi pengenalan (*ice-breaking*) melalui permainan BINGO. Sesi ini bertujuan untuk memberi peluang kepada peserta saling berinteraksi agar mereka dapat mengenali antara satu sama lain dengan lebih dekat. Di samping itu, para peserta turut menulis nama dan agensi masing-masing pada 'name stand' yang telah disediakan.

Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG

Selepas sesi *ice-breaking*, program diteruskan dengan pengenalan Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia mengenai Matlamat Pembangunan Mampan (APPGM-SDG) dan penjelasan yang lebih terperinci mengenai 17 Matlamat Pembangunan Mampan. Sesi ini menghuraikan dengan lebih mendalam peranan penting SDG dalam pembangunan mampan serta bagaimana agensi-agensi boleh memainkan peranan aktif dalam mencapai sasaran tersebut. Para peserta turut didedahkan dengan langkah-langkah praktikal yang boleh diambil oleh agensi untuk menyelaraskan operasi dan program mereka dengan prinsip-prinsip SDG.

Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Putatan

Pengisian aktiviti bagi sesi seterusnya adalah **perbincangan antara agensi dalam mencari penyelesaian isu setempat**. Pembentangan isu-isu yang diperolehi hasil daripada lawatan pemetaan isu telah disampaikan oleh Cik Mc Jeanet Lempisik @ Marx, Ketua Penyelidik Parlimen Putatan. Isu yang telah dipilih untuk diberi perhatian dan dibincangkan adalah seperti berikut;

Kumpulan 1

Kekurangan PPR dan Pertumbuhan Setingan

Kumpulan 2

Cabaran Pusat Penjagaan Warga Emas

Perbincangan mengenai Pemetaan SDG oleh para peserta yang mana masing-masing saling membincangkan isu, cabaran, penyelesaian kepada cabaran serta agensi-agensi yang berkaitan dalam menyelesaikan isu-isu yang dikenal pasti.

Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan

Kumpulan Sokongan Penyampaian dan Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan merupakan satu inisiatif kolaboratif yang melibatkan kakitangan agensi kerajaan di peringkat negeri dan daerah di dalam sesebuah kawasan Parlimen bersama kumpulan pemimpin setempat dan ahli komuniti.

Kumpulan ini ditubuhkan dengan tujuan untuk memastikan pelaksanaan SDG dilaksanakan secara menyeluruh dan inklusif sehingga ke peringkat akar umbi. Ini bagi memastikan tiada individu atau kelompok masyarakat yang terpinggir atau ketinggalan dalam proses pembangunan yang dilaksanakan.

Sebagai simbolik komitmen dan sokongan terhadap penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan, bacaan ikrar telah diadakan oleh wakil-wakil agensi kerajaan yang hadir.

BAHAGIAN 3

Hasil Dapatan

Hasil Dapatan Pertama : Inisiatif Semasa

Berdasarkan aktiviti Pemetaan SDG yang telah dijalankan, beberapa inisiatif semasa telah dikenal pasti sebagai contoh kejayaan dalam mengaplikasikan prinsip SDG di peringkat Parlimen **Putatan**. Pengenalpastian ini dilakukan melalui sesi perbincangan yang konstruktif, perkongsian maklumat yang menyeluruh serta refleksi mendalam daripada para peserta yang terlibat.

Inisiatif semasa yang dikenal pasti merupakan hasil dapatan daripada sesi perkongsian pihak agensi yang hadir, di mana mereka membentangkan tindakan serta program sedia ada yang telah dan sedang dilaksanakan dalam skop tugas harian masing-masing. Hasil dapatan ini telah disusun mengikut 5 tonggak utama SDG (*5 Pillars*) dan matlamat SDG utama bagi setiap program agensi. Rajah dibawah menunjukkan 5 tonggak utama SDG:

Hasil perbincangan bersama wakil-wakil agensi yang telah hadir, berikut merupakan senarai program-program yang dilaksanakan oleh agensi yang berkaitan di Parlimen **Putatan** berdasarkan 17 matlamat SDG.

P1-People / Kemanusiaan

MEMBASMI SEMUA BENTUK KEMISKINAN DI SELURUH DUNIA

BIL	AGENSI	PROGRAM
1.	Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)	Sistem eKasih eKasih merupakan sistem pangkalan data bersepadu isi rumah miskin yang diwujudkan di peringkat nasional bagi membantu merancang, melaksana dan memantau program kemiskinan. Sistem ini dikendalikan oleh Unit Penyelarasan Pelaksanaan, Jabatan Perdana Menteri (ICU JPM) yang mengandungi data tentang isi rumah miskin dan miskin tegar. Sistem ini juga dijadikan rujukan oleh kementerian/agensi yang terlibat secara langsung dan tidak langsung dalam program pembasmian kemiskinan. Komponen data eKasih terdiri daripada maklumat asas, maklumat lokasi, kediaman, pendidikan, kemahiran dan pekerjaan, pemilikan harta, kesihatan, pendapatan serta bantuan. PBT berperanan mendaftarkan setiap Ketua Isi Rumah (KIR) dan Ahli Isi Rumah (AIR) di bawah Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) dalam sistem eKasih. Dengan itu, setiap KIR/AIR yang telah didaftarkan dalam sistem eKasih akan diberikan bantuan-bantuan kerajaan yang berkaitan dan bersesuaian seperti Rumah Mesra Sabah Maju Jaya (SMJ), TVET dan sebagainya. Rumah Mesra Sabah Maju Jaya (SMJ) Rumah Mesra Sabah Maju Jaya (SMJ) dilancarkan pada 28 September 2022 oleh YBHG Ketua Menteri Sabah. Inisiatif Rumah Mesra SMJ ialah membina dua jenis rumah menggunakan teknologi <i>Industrialised Building System</i> (IBS). Ia merupakan sebahagian Hala Tuju SMJ 2021-2025 di semua 73 kawasan DUN Sabah melibatkan Dewan Bandaraya Kota Kinabalu, Majlis Perbandaran Tawau, Majlis Perbandaran Sandakan, dan lain-lain pihak berkuasa.

BIL	AGENSI	PROGRAM
		Rumah Mesra SMJ menggunakan geran khas Persekutuan berjumlah RM125.6 juta yang disalurkan kepada Kementerian Pembangunan Luar Bandar (KPLB) negeri Sabah. Setiap unit Rumah Mesra SMJ bernilai RM70,000.
2.	Dewan Bandaraya Kota Kinabalu	DBKK konsisten melaksanakan program peningkatan pendapatan yang memberi tumpuan kepada pemasaran atas talian dalam kalangan Ketua Isi Rumah dan Ahli Isi Rumah B40 yang tersenarai sebagai penerima eKasih. Ketua Isi Rumah dan Ahli Isi Rumah yang mengambil tindakan susulan selepas menyertai program ini berpotensi untuk meningkatkan pendapatan mereka.
3.	Koperasi Usahawan Nelayan Sabah Berhad	- KUNSB menyediakan peralatan dan akses ke kawasan laut dalam bagi membolehkan nelayan pesisir meluaskan aktiviti penangkapan mereka. KUNSB turut melaksanakan latihan memancing laut dalam yang memfokuskan kepada penangkapan ikan bernilai tinggi. - Impak daripada inisiatif ini, berlakunya peningkatan pendapatan nelayan daripada sekitar RM50 sehari kepada RM300 sehari. Apabila perkara ini berlanjutan, akan berlakunya pengurangan kadar kemiskinan dalam kalangan komuniti nelayan serta kewujudan peluang ekonomi baharu melalui aktiviti pemprosesan hasil laut.
4.	<i>Social Farming Enterprise</i>	Penanaman Sayur secara Hidroponik <i>Social Farming Enterprise</i> menjalankan penanaman sayur secara hidroponik di Asrama Kampung Banting. Penanaman sayur dengan menggunakan sistem hidroponik merupakan kaedah pertanian yang tidak menggunakan tanah tetapi bergantung kepada larutan nutrien untuk menyokong pertumbuhan tanaman. Kaedah ini mempunyai beberapa kelebihan utama, termasuk kecekapan penggunaan sumber, pengurangan kebergantungan kepada racun perosak, dan peningkatan hasil tanaman dalam ruang terhad. Golongan sasaran bagi inisiatif ini ialah pelajar asrama di Kampung Banting yang bertujuan untuk membantu pelajar menghasilkan sendiri makanan berasaskan sayuran yang segar dan selamat. Melalui usaha ini juga, pelajar dapat mengamalkan gaya pemakanan yang sihat dan seimbang.

MEMASTIKAN KEHIDUPAN YANG SIHAT DAN MENGGALAKKAN KESEJAHTERAAN PADA SEMUA PERINGKAT UMUR

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	<i>Social Farming Enterprise</i>	Penanaman secara Hidroponik Selain daripada menjalankan Pertanian Hidroponik dalam kalangan pelajar asrama, <i>Social Farming Enterprise</i> juga turut menjalankan projek penanaman sayur-sayuran menggunakan kaedah hidroponik di rumah-rumah warga tua. Matlamat projek ini adalah untuk menyediakan aktiviti fizikal yang bermakna kepada warga emas bagi mengekalkan serta meningkatkan kesihatan mental dan fizikal mereka, di samping membantu mereka memperoleh pendapatan tambahan. Setakat Ogos 2025, seramai 10 orang penghuni warga emas di rumah warga tua menyertai projek ini.

MEMASTIKAN PENDIDIKAN BERKUALITI SECARA MENYELURUH DAN SAKSAMA SERTA MENGGALAKKAN PELUANG PEMBELAJARAN SEPANJANG HAYAT UNTUK SEMUA

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	<i>Comfort Aged Care Group</i>	<i>Comfort Aged Care Group</i> ditubuhkan bagi memenuhi keperluan individu yang menghidap demensia dan penyakit berkaitan saraf, serta mereka yang sedang menjalani pemulihan selepas strok dan selepas pembedahan. Pasukan penjagaan mereka terdiri daripada jururawat, pembantu perubatan, ahli fisioterapi, dan profesional kesihatan bersekutu yang berpengalaman. Mereka menyediakan program penjagaan harian (<i>day care</i>) serta program penjagaan sementara 24 jam (<i>respite care</i>) bergantung kepada keperluan setiap klien. - Dengan menyediakan perkhidmatan ini, mereka berharap dapat memanfaatkan masa berharga, mengurangkan tekanan mental mereka serta meningkatkan kualiti hidup klien dan orang tersayang dari aspek fizikal, mental, dan sosial. Caregiver Training Course CACG PLT menganjurkan <i>Caregiver Training Course</i> untuk melatih individu lepasan SPM dan penganggur yang mempunyai minat dalam penjagaan warga emas. Setelah dilatih, mereka akan bekerja sebagai <i>Caregiver</i> yang berkemahiran dan mula memperoleh pendapatan. Mereka juga berupaya memberikan khidmat penjagaan kepada komuniti warga emas serta golongan lemah. Golongan lemah ini seterusnya menerima penjagaan yang sewajarnya dan dapat meningkatkan kualiti hidup mereka.

P2-Prosperity / Kemakmuran

**MENGALAKKAN PERTUMBUHAN EKONOMI YANG MAMPAN,
MENYELURUH DAN MAMPAN, GUNA TENAGA PENUH DAN
PRODUKTIF SERTA PEKERJAAN YANG BAIK UNTUK SEMUA**

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Koperasi Usahawan Nelayan Sabah Berhad	- Koperasi Usahawan Nelayan Sabah Berhad telah melaksanakan satu inisiatif bagi membantu nelayan tradisional dalam proses menarik pukat. Sebelum ini, aktiviti menarik pukat dilakukan secara manual menggunakan tangan dan memerlukan tenaga fizikal yang tinggi serta mengambil masa yang lama. Namun kini, proses tersebut telah dipermudahkan melalui penggunaan mesin automatik. - Penggunaan mesin ini bukan sahaja meningkatkan produktiviti dan menjimatkan masa, malah sesuai digunakan oleh semua golongan nelayan, termasuk golongan nelayan berusia. Selain itu, inovasi ini turut membantu menjaga kesihatan para nelayan kerana ia dapat mengurangkan keletihan fizikal yang sering dialami semasa menjalankan kerja tradisional di laut.
2.	Kanaan Nursing Home	- KNH mendorong pembangunan pekerjaan melalui aktiviti <i>brainstorming</i> bersama para pekerja bagi meningkatkan kreativiti dan kecekapan dalam melaksanakan tugas. - KNH juga menyediakan latihan asas penjagaan (<i>caregiving</i>) kepada golongan remaja atau belia yang tidak berniat untuk melanjutkan pelajaran, bagi membolehkan mereka memperoleh kemahiran dan peluang pekerjaan dalam sektor penjagaan. - KNH turut memberikan latihan berterusan kepada kakitangan sedia ada bagi tujuan pembangunan sendiri

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		serta membina kesihatan mental yang positif ke arah meningkatkan produktiviti dan kelestarian kerja.
3.	<i>Comfort Aged Care Center</i> PLT	- CACC PLT menyediakan perkhidmatan penjagaan profesional kepada warga emas untuk memastikan mereka menerima penjagaan yang baik dan berkualiti bagi meningkatkan kualiti hidup mereka. Penjagaan warga emas merupakan bidang kerja yang memerlukan tenaga kerja yang tinggi (<i>labor intensive</i>), namun ia juga membuka peluang pekerjaan baharu kepada masyarakat. - Perkhidmatan ini turut membantu anak-anak yang mempunyai ibu bapa warga emas di mana mereka tidak perlu berhenti kerja untuk menjaga orang tua di rumah. Dengan adanya pusat penjagaan profesional, mereka boleh terus bekerja dan menyumbang kepada pembangunan ekonomi negara, tanpa menjejaskan tanggungjawab terhadap keluarga. Peluang Latihan Industri <i>Comfort Aged Care Center PLT</i> menyediakan peluang latihan industri kepada pelajar peringkat Diploma dalam bidang <i>Physiotherapy, Healthcare, Caregiving Academy</i>, dan <i>Psychology</i>. Peserta latihan akan menerima elaun sebanyak RM20 sehari, dengan tempoh latihan antara 6 minggu hingga 3 bulan. Selain itu, program ini turut memberi peluang pekerjaan kepada golongan Orang Kurang Upaya (OKU), termasuk individu yang menghidap ADHD, bagi membolehkan mereka menyertai sektor penjagaan dan kesihatan komuniti. Impak daripada peluang ini, ia dapat meningkatkan kesedaran tentang kepentingan penjagaan warga emas (<i>caregiving awareness to the elderly</i>), memupuk kesejahteraan fizikal dalam kalangan masyarakat (<i>physical well-being</i>), menambah kefahaman tentang penyakit dementia dan cara menanganinya (<i>dementia awareness</i>) serta mengurangkan kadar pengangguran melalui penyediaan peluang latihan dan pekerjaan.

MENJADIKAN BANDAR DAN PENEMPATAN MANUSIA LEBIH MENYELURUH, SELAMAT, BERDAYA TAHAN DAN MAMPAN

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Kanaan Nursing Home	Care on Wheel <i>Care on Wheel</i> merupakan inisiatif KNH yang menyediakan perkhidmatan mobiliti kepada warga emas, khususnya mereka yang memerlukan pengangkutan untuk ke klinik, hospital, atau temu janji perubatan. Program ini membantu memastikan warga emas menerima rawatan kesihatan dengan mudah dan selamat tanpa bergantung sepenuhnya kepada ahli keluarga. Retirement Home <i>Retirement Home</i> pula menawarkan tempat tinggal yang selesa dan selamat bagi warga emas yang masih mampu menguruskan diri sendiri tetapi memerlukan pemantauan serta penjagaan asas daripada penjaga profesional. Inisiatif <i>Retirement Home</i> ini penting dalam menyediakan persekitaran kediaman yang kondusif dan terjaga untuk warga emas yang memerlukan sokongan penjagaan ringan. Ini kerana, ia dapat meningkatkan kualiti hidup dan kesejahteraan warga emas melalui penjagaan berstruktur dan berterusan.
2.	Kementerian Kerja Raya Sabah	Kementerian Kerja Raya Sabah telah melaksanakan kempen keselamatan jalan raya yang bertujuan meningkatkan kesedaran pengguna jalan raya tentang kepentingan keselamatan dan patuhan peraturan lalu lintas. Inisiatif ini memberi penekanan bahawa jalan raya adalah ruang yang dikongsi bersama oleh semua pengguna, termasuk pemandu kenderaan, penunggang motosikal, dan pejalan kaki.

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		Usaha ini dapat mengurangkan kadar kemalangan jalan raya dan angka kematian akibat kemalangan serta meningkatkan kesedaran pengguna mengenai kepentingan berhati-hati dan bertanggungjawab semasa menggunakan jalan raya. Tambahan pula, dapat memupuk budaya pemanduan berhemah dan selamat dalam kalangan masyarakat.
3.	UPPM N.24 Tanjung Keramat, Putatan	- Inisiatif ini dilaksanakan dengan tujuan meningkatkan sistem saliran di kawasan Tanjung Keramat, Putatan bagi mengurangkan risiko banjir dan kerosakan harta benda. Antara inisiatif yang dijalankan termasuk: - Membesarkan parit sedia ada untuk meningkatkan kapasiti saliran. - Menaiktaraf parit tanah sedia ada kepada parit konkrit bagi memastikan aliran air lebih lancar. - Mendesak pihak konsesi atau kontraktor penyelenggaraan supaya melaksanakan kerja pembersihan parit, memotong rumput, dan kerja lain mengikut skop kontrak. - Melaksanakan program kesedaran kepada penduduk setempat mengenai kepentingan menjaga dan memelihara parit. - Hasil daripada pelaksanaan inisiatif ini, risiko banjir kilat di kawasan penduduk dapat dikurangkan, kemungkinan kerosakan harta benda akibat limpahan air juga dapat diminimumkan serta dapat meningkatkan kesedaran masyarakat terhadap kepentingan penjagaan sistem saliran.
4.	Kementerian Pembangunan Luar Bandar Sabah (KPLB)	Projek Rumah Mesra Sabah Maju Jaya (SMJ) Projek SMJ dilaksanakan dengan kerjasama Ketua Kampung/JKKK, Pejabat Daerah, Pihak Berkuasa Tempatan, dan KPLB yang bertujuan menyediakan rumah percuma kepada penduduk yang memerlukan. Pada 10 Oktober 2025, Ketua Menteri Sabah, Datuk Seri Hajiji Noor mengumumkan tambahan 10 unit Rumah Mesra SMJ bagi setiap kawasan dewan undangan negeri (DUN) untuk gabungan belia yang baharu mendirikan rumah tangga bermula tahun 2026. Tambahan ini menjadikan 50 unit Rumah Mesra SMJ akan dibina di setiap kawasan DUN berbanding 40 unit pada tahun ini.

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		Projek ini memberi impak positif kepada masyarakat, antaranya: 1. Mengurangkan kepadatan isi rumah dengan menyediakan kediaman tambahan 2. Memberikan tempat tinggal yang selesa dan sesuai untuk keluarga 3. Meningkatkan kualiti hidup penduduk melalui penyediaan perumahan yang selamat dan teratur

P3-Planet / Planet

MEMASTIKAN KETERSEDIAAN DAN KELESTARIAN PENGURUSAN AIR DAN SANITASI UNTUK SEMUA

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Air Negeri Sabah	• Bagi mengatasi masalah gangguan bekalan air, beberapa langkah telah diambil oleh pihak berkuasa seperti menyelaraskan saluran air secara berperingkat ke lokasi yang terjejas, meningkatkan kapasiti pengeluaran air dari loji rawatan serta menghantar bekalan air menggunakan lori tangki ke kawasan yang mengalami kekurangan air. • Selain itu, usaha menaik taraf dan menambah baik sistem perpaipan di kawasan yang tiada sumber air tetap turut dijalankan, serta menambah kemudahan simpanan air melalui pembinaan tangki air dan rumah pam baharu. Langkah-langkah ini berjaya meningkatkan kecekapan bekalan air dan menjamin kestabilan bekalan air bersih untuk kegunaan masyarakat pada masa akan datang. • Jabatan Air Negeri Sabah (JAINS) juga berperanan penting dalam meningkatkan kualiti dan kuantiti air di negeri tersebut. Antara usaha yang dilaksanakan ialah mengurangkan kadar pencemaran sumber air serta meminimumkan pelepasan bahan kimia dan bahan berbahaya ke dalam sistem bekalan air.

MENGAMBIL TINDAKAN SEGERA UNTUK MENANGANI PERUBAHAN IKLIM DAN KESANNYA

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Pengairan dan Saliran	- JPS sentiasa menaik taraf sistem saliran pertanian dari semasa ke semasa bagi melancarkan dan menambah baik sistem saliran air kepada petani. - JPS turut menaik taraf sistem perparitan sama ada meluaskan parit yang sedia ada atau membina parit baharu untuk membantu mengurangkan masalah banjir serta dapat menampung kapasiti air hujan semasa berlaku perubahan iklim.

MELINDUNGI, MEMULIHKAN DAN MENGGALAKKAN PENGGUNAAN LESTARI EKOSISTEM DARATAN, MENGURUSKAN HUTAN SECARA LESTARI, MEMBANTERAS PENGURUNAN, MENGHENTIKAN DAN MEMULIHKAN KEMEROSOTAN TANAH DAN MENGHENTIKAN KEHILANGAN BIODIVERSITI

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara (PERHILITAN)	- Jabatan Perlindungan Hidupan Liar dan Taman Negara (PERHILITAN) memainkan peranan penting dalam memberi kesedaran kepada masyarakat tentang kepentingan melindungi hidupan liar agar tidak pupus. Antara usaha yang dijalankan ialah mengadakan ceramah di sekolah-sekolah, sesi dialog bersama komuniti, serta melancarkan pelbagai kempen kesedaran mengenai pemuliharaan flora dan fauna. - Melalui pelaksanaan program kesedaran tersebut, hidupan liar dapat terus terpelihara dan dikekalkan untuk dinikmati oleh generasi akan datang. Selain itu, masyarakat juga menjadi lebih bertanggungjawab dan peka terhadap kepentingan menjaga keseimbangan ekosistem alam semula jadi.

P4-Peace / Keamanan

MENGALAKKAN PEMBENTUKAN MASYARAKAT YANG AMAN DAN MENYELURUH UNTUK PEMBANGUNAN MAMPAN, MENYEDIAKAN AKSES KEPADA KEADILAN UNTUK SEMUA DAN MEMBINA INSTITUSI YANG BERKESAN, BERTANGGUNGJAWAB DAN MENYELURUH PADA SEMUA PERINGKAT

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Polis Diraja Malaysia (PDRM)	Sistem e-reporting PDRM memperkenalkan sistem <i>e-reporting</i> bagi memudahkan orang awam membuat laporan polis secara dalam talian, yang tidak melibatkan kes-kes jenayah atau/dan yang tidak memerlukan siasatan lanjut oleh pihak polis. Sistem <i>e-reporting</i> adalah terhad kepada Warga Malaysia yang berusia 18 tahun dan ke atas serta boleh diakses pada bila-bila masa dan di mana-mana tempat yang mempunyai capaian talian internet. Jenis aduan sistem <i>e-reporting</i> adalah seperti berikut: 1. Hilang/Tercicir Kad Pengenalan 2. Hilang/Tercicir Pasport 3. Hilang/Tercicir Kad Kredit/ATM 4. Hilang Telefon Bimbit 5. Hilang Komputer Riba 6. Hilang Cukai Jalan 7. Pembantu Rumah Lari dari Majikan Rakan Cop PDRM menubuhkan Rakan Cop sebagai platform kerjasama antara polis dan masyarakat dalam menyalurkan maklumat berkaitan jenayah. Rakan Cop bererti rakan polis. Cop adalah singkatan dari perkataan <i>Cooper</i> yang diberikan kepada anggota polis. Di Amerika Syarikat, panggilan Cop kepada Polis amat digemari oleh kerana lebih ringkas dan lebih mesra digunakan. Pegawai Perhubungan Sekolah dan Rumah Ibadat Selain dari itu, PDRM juga melantik Pegawai Perhubungan Sekolah dan Rumah Ibadat untuk

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		memantau keselamatan dan menangani isu sosial di kawasan berkenaan. Program bersama Masyarakat PDRM turut melaksanakan program bersama masyarakat bagi mengeratkan hubungan dan membina kepercayaan antara polis dan komuniti. Antaranya adalah mengadakan ceramah dan program kesedaran mengenai undang-undang dan keselamatan awam serta mengedar risalah dan bahan maklumat berkaitan kejadian jenayah dan juga langkah pencegahan kepada masyarakat. Inisiatif ini penting agar orang awam lebih peka dan aktif melaporkan kejadian mencurigakan kepada pihak polis dan lebih memahami peranan dan tanggungjawab polis dalam menjaga keselamatan awam. Bahkan, inisiatif ini juga dapat meningkatkan tahap pengetahuan undang-undang masyarakat, sekali gus mengurangkan risiko terlibat dalam jenayah. Kerjasama Rentas Agensi PDRM juga menjalankan Operasi Bersepadu bersama agensi lain seperti AADK, JPJ, dan pihak berkuasa tempatan bagi memastikan keselamatan komuniti terjamin. Hasilnya, kadar kejadian jenayah menurun di kawasan yang terlibat.

Nota

* Tindakan yang dinyatakan hanya sebahagian kecil sahaja daripada program-program yang dijalankan oleh agensi yang terlibat.

* Terdapat beberapa SDG yang tidak mempunyai program pelaksanaan kerana agensi yang berkaitan tidak dapat hadir dan/atau tiada penerangan yang lebih terperinci tentang tindakan yang sedang dilaksanakan

Hasil Dapatan Kedua: Cadangan Penyelesaian Isu oleh Agensi

Beberapa isu telah dipilih untuk dibincangkan hasil daripada aktiviti pemetaan isu yang telah dijalankan. Memandangkan isu yang dibangkitkan adalah isu semasa yang sedang dalam tindakan, pihak agensi telah mencadangkan cadangan penyelesaian sedia ada serta cadangan baru yang perlu di beri perhatian. Isu yang telah dibincangkan adalah seperti berikut;

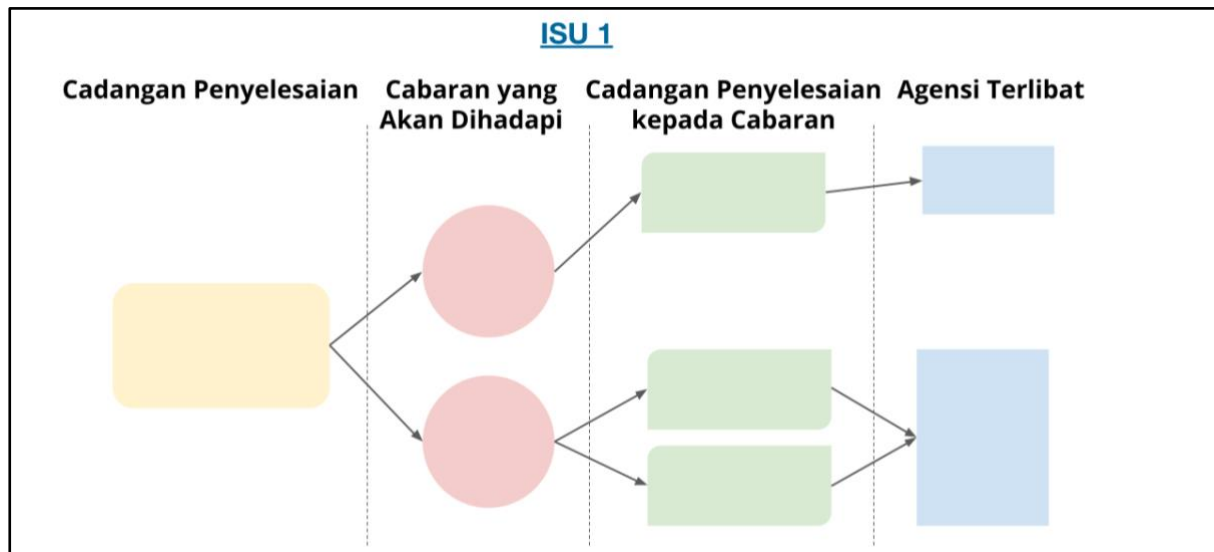
BIL.	TEMA	PENERANGAN ISU
1.	Solusi	Kekurangan PPR dan pertumbuhan setinggan • Kekangan dalam mendapatkan tanah yang sesuai untuk pembinaan rumah Program Perumahan Rakyat (PPR). • Cadangan projek perumahan mampu milik tertangguh akibat isu perancangan, peruntukan atau birokrasi. • Pertambahan penduduk akibat migrasi dari daerah pedalaman/luar bandar ke putatan kerana lokasi yang strategik dan berhampiran pusat ekonomi. • Unit rumah PPR terhad berbanding permintaan menyebabkan ramai penduduk terpaksa menyewa/membina rumah setinggan • Peningkatan kemasukan Pendatang Asing Tanpa Izin (PTI) yang mencari tempat tinggal sementara/kekal menyebabkan pertumbuhan rumah setinggan yang dibina tanpa plan dan mengundang kepada masalah sosial dan kecurian air/elektrik.
2.	Sosial	Cabaran pusat penjagaan warga emas • Kekurangan <i>caregiver</i> yang berkemahiran dan tetap. Kebanyakan <i>caregiver</i> adalah sukarelawan yang tidak mempunyai kemahiran dan pengetahuan dalam penjagaan warga emas. • Industri penjagaan warga emas kurang menarik minat tenaga kerja tempatan kerana gaji rendah dan tugas yang mencabar. • Kekurangan pusat penjagaan warga emas di kawasan Putatan. Rumah orang tua-tua, khususnya yang diurus oleh NGO atau komuniti, sering bergantung pada sumbangan awam dan bantuan kerajaan yang tidak mencukupi atau tidak konsisten. • Kekurangan aktiviti tambahan berbentuk ekonomi dan lain-lain untuk warga emas .

Imbas kod QR ini bagi mendapatkan laporan-laporan ini

Perbincangan penyelesaian isi ini telah dijalankan berdasarkan kerangka dibawah

Isu: Kekurangan PPR dan Pertumbuhan Setinggan

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
1	Melaksanakan Dasar "Sifar Setinggan" Mencadangkan untuk mengusahakan matlamat "sifar setinggan" di kawasan Parlimen Putatan, selaras dengan arahan sedia ada untuk meroboh-kan petempatan setinggan di atas tanah kerajaan.	Isu Kemanusiaan dan Bantahan Awam Tindakan merobohkan setinggan akan menimbulkan isu kemanusiaan yang sensitif dan mungkin mencetuskan bantahan, terutamanya jika melibatkan pemindahan penduduk ke kawasan baharu. Terdapat kebimbangan bahawa isu ini boleh menjadi viral di media sosial dan menimbulkan tanggapan negatif terhadap kerajaan.	Mengadakan Perbincangan Khusus dan Berkala Mesyuarat atau 'round table' khas yang berterusan, melibatkan semua agensi di peringkat negeri dan pusat. Mesyuarat ini perlu diadakan untuk membincangkan pelan tindakan jangka panjang yang holistik. Mesyuarat Tindakan Daerah yang dipengerusikan oleh Pegawai Daerah (DO) dicadangkan sebagai platform terbaik untuk penyelarasan ini. Pembangunan PPR yang Mencukupi Kerajaan perlu komited untuk memperbanyak-kan pembinaan rumah PPR mampu milik bagi menampung keperluan sebenar penduduk setempat yang memerlukan khususnya warganegara.	- Pejabat Daerah Putatan - Majlis Daerah Putatan - Polis Diraja Malaysia - Jabatan Imigresen Malaysia - Majlis Daerah Penampang - Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat - Jabatan Pendaftaran Negara - Jabatan Air Negeri Sabah

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
			Bagi golongan PATI, pihak Jabatan Imigresen haruslah menandatangani penguatkuasaan undang-undang untuk menghantar kembali ke negara masing-masing.	
2	Perobohan dan Penguatkuasaan oleh Pemilik Tanah Menekankan tanggungjawab pemilik tanah (seperti JKR, JPS, atau Yayasan Sabah) untuk mengambil tindakan awal dan proaktif. Mereka perlu memantau tanah mereka, melaporkan pencerobohan, dan memohon bantuan penguatkuasaan (cth., daripada BOMBA) untuk merobohkan struktur setinggan sebelum petempatan tersebut berkembang dan menjadi kompleks.	Protes daripada Komuniti Tempatan Pemindahan penghuni setinggan daripada daerah atau kawasan lain ke rumah PPR di kawasan baharu boleh menimbulkan protes daripada penduduk tempatan ("anak jati") yang mempunyai dokumen pengenalan yang sah yang merasakan hak mereka untuk mendapatkan perumahan tersebut telah diabaikan. Mereka mempersoalkan kenapa orang daripada luar diberikan tempat tinggal sedangkan mereka yang telah lama tinggal di kawasan tersebut dibiarkan tidak dibela. Kelambatan dan Ketidakpatuhan Kebiasaannya, sebelum sebarang aktiviti perobohan dilakukan, pihak berkuasa akan mengeluarkan notis pemberitahuan kepada penghuni	Pemantauan dan Tindakan Awal oleh Pemilik Tanah Pemilik tanah harus memainkan peranan lebih aktif dan komited dalam mengawal tanah mereka. Tindakan penguatkuasaan perlu diambil segera sebaik sahaja pencerobohan dikesan, bukan setelah petempatan menjadi besar sebagaimana yang telah terjadi di tanah milik Yayasan Sabah. Seandainya perkara ini tidak dibendung sejak awal, pihak kerajaan dan penguatkuasa akan berdepan isu yang lebih besar apabila tindakan pengusiran dijalankan. Malah, kerajaan mungkin akan dianggap kejam oleh pengguna media sosial kerana mengusir penduduk walaupun hakikatnya mereka adalah penduduk haram. Pendidikan dan Kesedaran Awam Melaksanakan program pendidikan kepada komuniti tentang kesan negatif petempatan setinggan (seperti kecurian utiliti yang menjejaskan bekalan penduduk lain) dan	- Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) - Pejabat Daerah Putatan - Majlis Daerah Putatan - Polis Diraja Malaysia - Jabatan Imigresen Malaysia - Majlis Daerah Penampang - Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat - Jabatan Pendaftaran Negara - Jabatan Air Negeri Sabah

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
		setinggal. Namun, kerap terjadi penghuni setinggal enggan berpindah dan memberikan pelbagai alasan. Sebagai contoh, sebagaimana yang berlaku di Kampung Pasir Putih, ada yang meminta penangguhan selepas musim perayaan. Walaupun pelbagai musim perayaan telah berakhir, mereka masih lagi tinggal di sana dan tidak keluar. Hal ini menyebabkan pihak penguatkuasa tersepit antara aspek kemanusiaan dan keperluan tugas untuk memindahkan mereka keluar daripada kawasan setinggal tersebut. • Isu Pendatang Tanpa Izin (PTI) Kehadiran PTI di kawasan setinggal merumitkan lagi situasi, kerana penyelesaian untuk warganegara dan bukan warganegara adalah berbeza dari segi dasar dan penguatkuasaan.	pentingnya mematuhi peraturan tanah. Ini untuk mengimbangi naratif dan membina kefahaman awam.	

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
3.	Penyediaan Perumahan Alternatif (PPR) Menekankan keperluan untuk membangunkan lebih banyak rumah Program Perumahan Rakyat (PPR) sebagai penyelesaian jangka panjang.	Kekangan Tanah dan Kos Mencari tanah yang sesuai dan selamat untuk diwartakan sebagai kampung baharu atau membina PPR adalah sukar, terutamanya di kawasan bandar yang sudah padat. Kawasan yang ada mungkin berisiko tinggi. Sebagai contoh, kawasan berbukit yang berisiko untuk berlaku tanah runtuh. Kos untuk menyediakan infrastruktur asas serta langkah keselamatan (benteng penahan) adalah sangat tinggi. Persepsi Masyarakat Tindakan murni kerajaan menyediakan rumah PPR kepada golongan setinggan boleh menjadi pemangkin kepada pertambahan kawasan setinggan baharu. Hal ini kerana wujud tanggapan bahawa dengan menetap di kawasan setinggan, mereka berpotensi untuk mendapat perumahan baru secara percuma apabila kawasan tersebut dirancang untuk pembangunan semula.	Koordinasi antara Agensi Pelaksanaan dasar "sifar setinggan" memerlukan koordinasi yang rapi antara banyak agensi (kerajaan negeri & persekutuan, pemilik tanah, penguatkuasa dan lain-lain). Pejabat Daerah perlu membuat kajian atau "kertas kerja" untuk mengenal pasti nisbah sebenar penduduk setinggan yang memerlukan perumahan mampu milik, bagi memastikan pembangunan PPR selari dengan permintaan. Dalam masa yang sama, agensi penguatkuasa haruslah mengetatkan kawalan bagi memastikan penyediaan rumah PPR ini hanya dapat dimiliki oleh golongan warganegara, bukan PATI. Pendekatan Berimbang Mengakui bahawa penyelesaian mesti mengambil kira bukan hanya sudut kemanusiaan penghuni setinggan, tetapi juga kesan lebih besar kepada komuniti yang tinggal berhampiran kawasan setinggan, di atas tanah yang sah.	- Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) - Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) - Jabatan Kerja Raya (JKR)

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGensi BERKAITAN
		Oleh itu, sesetengah pihak mungkin sengaja memilih untuk menjadi setinggan sebagai strategi untuk mendapatkan rumah kerajaan.	Disebabkan oleh isu seperti kecurian air dan elektrik oleh penduduk setinggan telah menyebabkan komuniti di sekitar berdepan masalah aksesibiliti kepada keperluan asas yang baik seperti infrastruktur, air dan keselamatan. Dasar perlu dilaksanakan dengan tegas tetapi juga adil.	

Isu: Kekurangan *Caregiver* yang Berkemahiran dan tetap

Isu : Kekurangan 'caregiver' yang berkemahiran, terlatih dan bekerja secara tetap di pusat penjagaan warga emas.

Penerangan Isu: Pada masa ini, majoriti penjaga warga emas terdiri daripada sukarelawan yang tidak mempunyai latihan formal dalam penjagaan warga emas. Penjagaan warga emas memerlukan kemahiran khusus melibatkan aspek fizikal, psikologi, emosi, komunikasi dan kesabaran tinggi. Industri ini juga kurang menarik minat belia tempatan kerana gaji yang rendah, waktu kerja yang panjang, tekanan kerja tinggi, serta risiko keselamatan. Keadaan ini menyebabkan kadar keluar masuk pekerja yang tinggi dan ketidakstabilan operasi pusat penjagaan.

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
1	Belia tempatan tidak berminat kerana kerja dianggap berat, kotor, tidak glamor dan sangat mencabar emosi Kerja penjagaan sering dilihat sebagai pekerjaan yang memerlukan tenaga fizikal tinggi seperti mengangkat, memandikan dan	Melaksanakan Kempen Kerjaya Penjagaan Warga Emas melalui siaran media seperti RTM, media sosial dan program komuniti bagi mengubah persepsi masyarakat. Kempen kesedaran awam perlu dilaksanakan secara berfokus melalui saluran media arus perdana seperti RTM, radio, televisyen, disamping platform media sosial seperti facebook, tiktok, instagram dan youtube.	Skim insentif gaji kepada penjaga warga emas bertauliah. Skim insentif gaji khusus kepada penjaga yang memiliki sijil dan latihan diiktiraf perlu diperkenalkan bagi meningkatkan daya tarikan bidang ini sebagai satu kerjaya profesional. Insentif ini boleh diberikan dalam bentuk elaun kemahiran, kenaikan gaji minimum khas bagi penjaga terlatih atau bantuan subsidi gaji oleh kerajaan.	• APPGM • JKM • Kementerian Penerangan • RTM • JPSM • NGO Kebajikan • Institusi Latihan

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
	mengurus warga emas yang uzur. Selain itu, ia juga melibatkan tekanan emosi kerana berhadapan dengan pesakit nyanyuk, sensitif, mudah marah dan tidak <i>glamour</i> turut menyebabkan belia tempatan kurang berminat untuk menceburkan diri dalam bidang ini. Tiada kesedaran awam bahawa penjagaan warga emas adalah profesion profesional. Masyarakat masih melihat kerjaya penjagaan warga emas sebagai kerja biasa tanpa kepakaran khusus, sedangkan profesion ini memerlukan latihan,	Kandungan kempen boleh merangkumi perkongsian kisah kejayaan, testimoni, dokumentari kehidupan warga emas serta penerangan tentang kepentingan profesion ini kepada masyarakat. Selain itu, program belia juga perlu dilaksanakan bagi mendekatkan bidang penjagaan dengan golongan muda serta mengubah persepsi bahawa ia bukan sekadar kerja biasa, tetapi satu profesion yang murni dan profesional.	Langkah ini bukan sahaja dapat menggalakkan lebih ramai belia menceburi bidang ini, malah mampu mengurangkan kadar berhenti kerja serta meningkatkan motivasi dan kualiti perkhidmatan penjagaan warga emas.	

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
	pengetahuan kesihatan, etika kerja, kemahiran komunikasi serta pemahaman psikologi warga emas.			
2	Waktu kerja panjang sehingga 12 jam akibat kekurangan kakitangan. Kekurangan tenaga kerja menyebabkan pusat jagaan terpaksa melaksanakan sistem syif panjang sehingga 12 jam sehari. Keadaan ini menyebabkan keletihan fizikal dan mental kepada penjaga dan seterusnya memberi kesan kepada kualiti perkhidmatan, tahap fokus, keselamatan pesakit serta meningkatkan risiko kelelahan emosi, mental	Menubuhkan Pusat Latihan Penjagaan Komuniti yang menawarkan kursus asas, lanjutan dan pensijilan. Penubuhan Pusat Latihan Penjagaan Komuniti di peringkat daerah bertujuan menyediakan akses latihan yang lebih mudah dan mampu kepada masyarakat setempat. Pusat ini boleh menawarkan kursus asas seperti penjagaan kebersihan diri, pergerakan dan pemindahan pesakit, pemakanan dan nutrisi, keselamatan, serta kursus lanjutan seperti pengendalian pesakit demensia, penjagaan pesakit terlantar dan kesihatan mental. Penyediaan pensijilan pula dapat meningkatkan pengiktirafan	Mewujudkan tahap laluan kerjaya jelas Junior – Senior – Penyelia. Laluan kerjaya yang jelas dan berstruktur amat penting supaya bakal pekerja melihat bidang ini sebagai satu kerjaya jangka panjang, bukan sekadar pekerjaan sementara. Struktur seperti tahap <i>Junior</i>, <i>Senior</i> dan seterusnya Penyelia atau Pengurus Operasi akan mewujudkan peluang kenaikan pangkat berdasarkan pengalaman, prestasi dan kelayakan. Ini secara tidak langsung meningkatkan profesionalisme dalam industri penjagaan warga emas serta memberi jaminan masa depan kepada para pekerja.	

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGensi BERKAITAN
	dan fizikal (<i>burnout</i>) dalam kalangan pekerja. Tiada pusat latihan formal dan <i>on-the-job training</i> yang tersusun. Setakat ini, kebanyakan penjaga warga emas hanya belajar secara tidak formal melalui pengalaman di tempat kerja tanpa modul latihan standard. Ketiadaan pusat latihan khusus dan sistem latihan sambil bekerja yang tersusun menyebabkan tahap kemahiran tidak seragam dan menjejaskan kualiti penjagaan warga emas.	terhadap graduan latihan serta membolehkan mereka lebih mudah diserap ke pasaran kerja.		
3	Gaji tidak menarik dan tiada laluan kerjaya (<i>career pathway</i>). Struktur gaji yang rendah dan tidak	Melaksanakan Program Latihan dan Pensijilan Penjagaan Berstruktur. Program latihan dan pensijilan berstruktur perlu dibangunkan	Pengiktirafan pensijilan di peringkat persekutuan. Pembangunan pensijilan yang standard dan diiktiraf di peringkat persekutuan akan	

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGensi BERKAITAN
	setimpal dengan tahap kesukaran kerja menyebabkan ramai pekerja tidak menjadikan kerjaya penjagaan warga emas sebagai pilihan kerjaya jangka masa panjang. Selain itu, ketiadaan laluan kerjaya yang jelas seperti kenaikan pangkat, atau peluang peningkatan kemahiran menyebabkan bidang ini tidak mempunyai daya tarikan sebagai satu profesion yang stabil. Tiada bantuan langsung kerajaan secara khusus untuk latihan penjagaan. Pada masa ini tiada skim bantuan kewangan atau geran latihan yang khusus dan konsisten daripada kerajaan	dengan silibus standard yang meliputi aspek teori dan praktikal seperti asas kejururawatan warga emas, etika kerja, komunikasi berkesan, pengurusan emosi, keselamatan tempat kerja dan perlindungan diri. Pensijilan yang dikeluarkan hendaklah diiktiraf oleh agensi berkaitan supaya graduan mempunyai kelayakan yang sah untuk bekerja di pusat penjagaan, hospital, rumah persendirian atau institusi kesihatan lain. Program ini juga boleh dijadikan asas kepada pembentukan profesion penjagaan yang lebih sistematik di Malaysia.	memastikan kualiti latihan penjagaan adalah seragam dan memenuhi keperluan industri. Pensijilan ini juga membolehkan penjaga mendapat pengiktirafan rasmi sebagai tenaga kerja profesional, sekaligus meningkatkan kebolehpasaran mereka di pusat jagaan, hospital, rumah persendirian serta institusi kesihatan yang lain. Ia juga membantu majikan mendapatkan tenaga kerja yang benar-benar kompeten dan terlatih.	

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGensi BERKAITAN
	kepada pusat jagaan atau individu yang berminat untuk mengikuti latihan penjagaan. Kedadaan ini membantutkan usaha melahirkan lebih ramai tenaga kerja mahir tempatan dalam sektor penjagaan warga emas.			
4	Tekanan emosi tinggi kerana menghadapi warga emas yang uzur, nyanyuk dan sukar berkomunikasi. Sebahagian besar warga emas mengalami masalah kesihatan mental seperti demensia, alzheimer, dan kemurungan yang menyukarkan komunikasi. Situasi ini sering menyebabkan salah	Menyediakan Latihan <i>On-The-Job Training</i> di Pusat Jagaan sedia ada. Latihan secara praktikal melalui konsep <i>on-the-job training</i> amat penting bagi memastikan peserta memahami realiti sebenar tugas penjagaan. Melalui penempatan latihan di pusat jagaan sedia ada, peserta berpeluang mempraktikkan kemahiran yang dipelajari secara terus, dibimbing oleh penjaga berpengalaman serta didedahkan dengan situasi sebenar seperti	Penglibatan belia melalui latihan berasaskan komuniti. Program latihan berasaskan komuniti perlu diperluaskan bagi menarik penyertaan belia setempat, khususnya mereka yang tidak melanjutkan pengajian ke peringkat lebih tinggi atau sedang mencari peluang kerjaya. Latihan ini boleh dilaksanakan di pusat komuniti, balairaya atau institusi latihan tempatan dengan yuran minima atau secara tajaan. Pendekatan ini bukan sahaja mampu melahirkan lebih ramai penjaga warga emas tempatan, malah turut membantu	

BIL	CABARAN SEMASA	CADANGAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI BERKAITAN
	faham, kemarahan dan keletihan emosi kepada penjaga yang memerlukan tahap kesabaran, empati serta ketahanan mental yang sangat tinggi.	pengurusan pesakit terlantar, pengendalian warga emas, masalah pengurusan mental dan tindakan awal serta respons terhadap kecemasan. Pendekatan ini bukan sahaja meningkatkan keyakinan bakal pekerja, malah memudahkan proses penempatan pekerjaan selepas tamat latihan.	mengurangkan kadar pengangguran belia serta membina ekonomi yang lebih mampan.	

Penyelesaian Jangka Pendek

Sebagai langkah intervensi awal bagi menangani isu kekurangan penjagaan warga emas berkemahiran serta membuka peluang pekerjaan baharu dalam komuniti, pihak APPGM-SDG telah menyediakan dana bantuan sebanyak **RM40,000 kepada Comfort Aged Care Centre**. Dana ini bertujuan untuk pelaksanaan kursus penjagaan warga emas kepada orang awam yang berminat, khususnya belia dan komuniti setempat, agar mereka dapat dibekalkan dengan kemahiran asas, pendedahan praktikal serta pensijilan awal dalam bidang penjagaan warga emas.

Inisiatif ini bukan sahaja berfungsi sebagai pemangkin kepada pembangunan tenaga kerja mahir tempatan dalam sektor penjagaan warga emas, malah turut mewujudkan peluang pekerjaan baharu yang lebih tersusun dan profesional. Melalui pelaksanaan kursus ini, peserta berpotensi untuk diserap terus sebagai tenaga kerja di pusat penjagaan atau ditempatkan di institusi berkaitan, sekali gus membantu mengurangkan kebergantungan kepada tenaga tidak terlatih serta meningkatkan kualiti perkhidmatan penjagaan warga emas di kawasan Putatan dan sekitarnya.

Diharapkan intervensi awal ini dapat menjadi model rintis (*pilot project*) yang boleh diperluaskan ke daerah lain pada masa akan datang melalui sokongan berterusan agensi kerajaan, NGO dan pihak industri, selaras dengan agenda pembangunan sosial mampan dan kesejahteraan warga emas negara.

Caregiver Training Program

Learn Today, Care Tomorrow.

Features of the training course

1. Duration is 3 months
2. 20% classroom learning and 80% on-the-job training at care homes
3. Provide job placement after completing the course
4. Eligible to join Caregiver Alumni chat continue receiving technical support and learning

Training Provided

1. Starter kit with learning materials
2. Lunch pack during classroom learning
3. On the job training allowance
4. Accommodation & transportation
5. PA insurance & Medical care

Eligibility

1. Malaysia citizen
2. Aged 18 - 45 years old
3. Male/Female
4. Passed SPM
5. Medically fit (certified by a Government Hospital doctor)

APPGM-SDG
Sponsored by: APPGM-SDG, P273 Putatan
Location: Kanan Nursing Home, Peragas
Intake: November 2025

COMFORT
Aged Care Group
Established 2015

Trainer:
Mr. Kent Chau
Founder of
Comfort Aged Care Centre,
Kanan Nursing Home &
Labuan Aged Care Centre

For more info, please contact:
019-8811030 (Kent Chau) or
013-8519266 (Chelphine Chung)
Application Deadline:
30th October 2025

BAHAGIAN 4

Penutup

Penutup

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan bagi Parlimen Putatan ini telah mencapai matlamatnya untuk menyemai kesedaran mengenai SDG, mengukuhkan jaringan kerjasama antara agensi dan merangka strategi dalam menangani cabaran pembangunan tempatan.

Dua isu utama telah dibincangkan iaitu

- 1. Kekurangan Perumahan Rakyat (PPR) dan Pertumbuhan Setinggan:** Merangkumi aspek kekangan ketersediaan PPR yang rendah, migrasi dan kemasukan PATI, serta cadangan pendekatan "Sifar Setinggan" bagi menangani isu ini. Cadangan yang diutarakan telah dibahaskan secara seimbang merangkumi aspek penguatkuasaan, penyediaan perumahan alternatif dan pertimbangan kemanusiaan.
- 2. Cabaran Pusat Penjagaan Warga Emas:** Membahaskan cabaran kekurangan fasiliti, tenaga kerja mahir (*caregiver*) dan sumber yang berterusan untuk industri penjagaan warga emas yang semakin tinggi permintaannya.

Hasil daripada perbincangan bagi kedua-dua isu diatas, para peserta telah mengutarakan beberapa cadangan bagi mengatasi permasalahan tersebut. Bagi isu pertama, para peserta telah mencadangkan tiga penyelesaian iaitu:

- Melaksanakan dasar "sifar setinggan"
- Perobohan dan penguatkuasaan oleh pemilik tanah
- Penyediaan perumahan alternatif (PPR)

Manakala, bagi isu kedua, sebanyak 4 cadangan telah diutarakan iaitu:

- Melaksanakan kempen kerjaya penjagaan warga emas melalui siaran media
- Menubuhkan pusat latihan penjagaan komuniti yang menawarkan kursus asas, lanjutan dan pensijilan
- Melaksanakan program latihan dan pensijilan penjagaan berstruktur
- Menyediakan latihan *on-the-job training* di pusat jagaan sedia ada

Bengkel ini diakhiri dengan bacaan ikrar sebagai simbolik pembentukan Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan SDG. Ikrar ini menandakan komitmen wakil agensi dalam usaha untuk menyetempatan SDG secara inklusif di peringkat tempatan.

Diharapkan hasil dapatan, cadangan penyelesaian dan jaringan yang terbina melalui bengkel ini akan menjadi pemangkin kepada tindakan kolektif yang lebih tersusun. Usaha berterusan semua pihak berkepentingan adalah penting untuk menterjemahkan perbincangan menjadi realiti, seterusnya menjadikan Putatan sebuah kawasan yang menawarkan kualiti hidup yang tinggi, mampan dan inklusif untuk semua penduduknya.

Penghargaan

Setinggi-tinggi penghargaan diucapkan kepada Ahli Parlimen Putatan merangkap , YB Datuk Ir. Shahelmey bin Yahya atas sokongan yang Telah diberikan sepanjang bengkel ini berlangsung. Dalam ucapan perasmianya, beliau menyatakan bahawa bengkel ini telah berjaya mewujudkan satu platform libat urus yang berkesan untuk mengenal pasti isu-isu pembangunan tempatan secara kolektif dan inklusif. Beberapa isu utama Parlimen Putatan telah berjaya dibincangkan dengan mendalam termasuk isu kekurangan perumahan rakyat, pertumbuhan setinggan, cabaran pusat warga emas serta ketiadaan pengurusan sisa yang sistematik. Pengenalpastian isu-isu ini menjadi asas yang kukuh untuk merangka pelan tindakan yang lebih tersasar dan praktikal.

**YB Datuk Ir. Shahelmey
bin Yahya**

*Ahli Parlimen Putatan
Merangkap Timbalan Ketua
Menteri dan
Menteri Kerja Raya Sabah*

... saya menyeru agar bengkel hari ini menjadi platform untuk merangka pelan tindakan bersama yang jelas dengan penekanan kepada keberkesanan pelaksanaan. Kita mesti memastikan setiap inisiatif yang dirancang membawa impak positif yang dapat dirasakan oleh rakyat di Putatan.

Dalam ucapan penutupnya, beliau menyampaikan harapan agar Putatan dapat menjadi sebuah daerah atau kawasan yang menyediakan "quality of life" (kualiti hidup) yang baik untuk penduduknya.

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan anjuran Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG merupakan satu inisiatif untuk memperkukuh penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) melalui penglibatan pemegang taruh di peringkat kawasan parlimen. Bengkel ini berasaskan pendekatan setempat yang menekankan pemahaman terhadap realiti, keperluan, cabaran dan potensi komuniti sebagai asas kepada pembangunan penyelesaian yang lebih responsif dan mampan.

Sepanjang tahun 2025, bengkel ini telah melibatkan 32 kawasan Parlimen, dengan 4 kawasan digabungkan berdasarkan pertimbangan pentadbiran di bawah pihak berkuasa tempatan yang sama. Hasilnya, sebanyak 28 siri bengkel telah dilaksanakan, menghimpunkan ahli-ahli parlimen, agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, komuniti dan pelbagai pemegang taruh dalam usaha mengenal pasti isu, memahami cabaran serta meneroka penyelesaian yang bersesuaian dengan konteks setempat. Bengkel ini telah menyediakan ruang dialog dan pembelajaran bersama bagi mengenalpasti isu pembangunan setempat, memahami cabaran semasa, meneliti intervensi sedia ada serta meneroka cadangan penyelesaian dan peluang kerjasama.

Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini menghimpunkan dapatan utama daripada proses tersebut dan disusun mengikut zon bagi mengenalpasti isu, cabaran dan tema yang merentasi kawasan parlimen, di samping mengekalkan keunikan konteks setiap lokaliti. Dapatan yang dikemukakan mencerminkan pengalaman dan perspektif pemegang taruh di lapangan serta memberikan gambaran tentang keutamaan pembangunan yang dikenal pasti di peringkat setempat.

Selain menjadi terbitan rujukan pelaksanaan program, ***laporan*** ini berfungsi sebagai sumber pengetahuan dan bukti setempat yang dapat menyokong perbincangan berkaitan perancangan, penyelarasan antara agensi, pembangunan intervensi dan tindakan susulan. Ia turut mengetengahkan kepentingan pendekatan merentas sektor dalam menangani isu pembangunan yang saling berkait serta keperluan untuk memperkukuh hubungan antara pemegang taruh, dan membuka ruang kepada tindakan yang lebih berasaskan bukti.

MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN

Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari (PPM-023-14-07012020)

A-1-10, Block A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1, Seksyen 8, Petaling Jaya, 46050, Selangor

secretariat@appgm-sdg.com

<https://www.facebook.com/APPGMSDGMY>

